

OBSAH

Úvod	11
Seznam zkratk užitých právních předpisů	15
Seznam jiných zkratk	16

Díl 1 **Obecné principy poznávání dítěte** 19 |

Kapitola 1	Význam pedagogického a psychologického poznávání žáka (diagnostiky) pro edukaci	19
1.1	Diagnostika učení a diagnostika pro učení	22
Kapitola 2	Základní principy pedagogické diagnostiky	24
2.1	Sumativní versus formativní diagnostické metody	29
2.2	Standardizované a nestandardizované (klinické) metody	31
2.3	Culture free, culture-fair testy	34
2.4	Testy s výběrem odpovědi (multiple-choice)	34
2.5	Vytváření kvalitních diagnostických nástrojů ve školních podmínkách	35
2.6	Psychologická diagnostika v práci učitele	36
Kapitola 3	Etické zásady používání diagnostických metod	37
3.1	Především neškodit	39
3.2	Ochrana metod a údajů	42
3.3	Souhlas klienta s použitím diagnostických nástrojů	42
3.4	Použití diagnostických nástrojů – jakých, kým	44
3.5	Další problémové okruhy	45
3.6	Podpůrné materiály	46
Kapitola 4	Metody psychologické diagnostiky používané psychology	47
4.1	Vývojové škály	48
4.2	Výkonové testy	48
4.3	Testy osobnosti	51
Kapitola 5	Výklad zpráv a nálezů z odborných pracovišť	55

Díl 2	Základní diagnostické postupy	64
Kapitola 1	Anamnéza	64
Kapitola 2	Rozhovor.....	67
	2.1 Anamnestický rozhovor	75
Kapitola 3	Pozorování	77
Kapitola 4	Analýza výsledků činností	83
Kapitola 5	Testové metody.....	86
	5.1 Testy speciálních schopností, znalostí a dovedností ...	87
	5.2 Projektivní metody	90
	5.3 Kresebné techniky	91
	5.4 Dotazníky	92
	5.5 Posuzovací škály	93
Kapitola 6	Učební potenciál a jeho diagnostika ve škole	95
	6.1 Dynamická diagnostika	96
	6.2 Dynamická diagnostika schopností při práci učitele ...	98
Kapitola 7	Směry formativní diagnostiky.....	101
	7.1 Diagnostika založená na autentických projevech žáků ..	105
	7.2 Diagnostika vycházející z vyučování	107
Kapitola 8	Průběžné sledování vývoje žáka (portfolio).....	109
	8.1 Diagnostický význam portfolia	110
Díl 3	Diagnostika jednotlivých oblastí	116
Hlava I	Žák – výuková témata	116
Kapitola 1	Jak se žáci učí	116
	1.1 Učební a kognitivní styly.....	118
	1.2 Přítomnost druhých.....	122
	1.3 Prostředí a vybavení třídy.....	123
	1.4 Preference denní doby.....	123
	1.5 Diagnostické nástroje	124
	1.6 Diagnostika porozumění učivu	125
	1.7 Učení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ...	127

Kapitola 2	Vstup do školy – školní zralost, odklad školní docházky, předčasný nástup do školy	128
	2.1 Verbální vyjadřování	129
	2.2 Grafomotorika	130
	2.3 Myšlení, paměť, znalosti	131
	2.4 Percepce	131
	2.5 Sociální dovednosti	132
	2.6 Pozornost	133
	2.7 Testy školní zralosti	133
	2.8 Zhodnocení školní zralosti	134
Kapitola 3	Diagnostika specifických poruch učení	135
Kapitola 4	Řečové dovednosti a jejich možnosti hodnocení v podmínkách vzdělávání	141
	4.1 Primární funkce	143
	4.2 Řečové dovednosti	144
	4.3 Slovník	145
	4.4 Gramatika a věty	149
	4.4.1 Jazykový cit v řeči dítěte.	150
	4.4.2 Dysgramatismus	150
	4.5 Artikulace	152
	4.6 Plynulost, tempo, prozodie, hlas	154
	4.7 Pragmatika	155
Kapitola 5	Diagnostika v kariérovém poradenství	159
	5.1 Dotazníkové metody	162
Hlava II	Žák – výchovná problematika	166
Kapitola 1	Osobnostní charakteristiky žáků užitečné pro zvládnutí nároků školy	166
	1.1 Rozdíly v myšlení psychicky odolných a méně odolných jedinců.	167
	1.2 Rozdíly v motivaci.	170
	1.3 Rozdíly v emočním prožívání.	172
	1.4 Rozdíly v chování – jednání	173
	1.5 Rozdíly ve fungování těla	174
	1.6 Psychická odolnost jako osobnostní charakteristika	174
Kapitola 2	Školní sebepojetí žáků a školní úspěšnost	176
	2.1 Diagnostika školního sebepojetí	179

Kapitola 3	Výchovné potíže a poruchy chování.	182
	3.1 Agresivní projevy.	183
	3.2 Zvýšená dráždivost, impulzivita	185
	3.3 Psychosomatické projevy	187
	3.4 Lhaní.	187
	3.5 Záškoláctví	188
	3.6 Krádeže.	189
	3.7 Poruchy chování	190
Kapitola 4	Varovné signály psychických onemocnění.	194
	4.1 Deprese	194
	4.2 Sebeпоškozování	196
	4.3 Závislosti.	200
	4.4 Poruchy příjmu potravy	203
Kapitola 5	Syndrom CAN	206
	5.1 Podezření na syndrom CAN.	209
	5.2 Diagnostika ve školním prostředí.	212
Kapitola 6	Funkční analýza chování – nástroj diagnostiky i intervence	214
	6.1 Základní principy FACH.	215
	6.2 Postup	216
Hlava III	Třída	222
Kapitola 1	Klima třídy	222
	1.1 Dotazníkové metody	226
	1.2 Projektivní techniky.	228
Kapitola 2	Vztahy ve třídě	230
	2.1 Pozorování a rozhovor	230
	2.2 Dotazníkové metody	232
	2.3 Projektivní metody.	236
Kapitola 3	Diagnostika šikany	237
Kapitola 4	Odolnost (resilience) školní třídy	243
	4.1 Dotazníkové metody	247

Hlava IV	Učitel	251
Kapitola 1	Principy evaluace činností učitele	251
	1.1 Vybrané praktické souvislosti a východiska evaluace v práci učitele	252
	1.2 Zpětná vazba jako princip efektivní evaluace	255
	1.3 Metodologické souvislosti evaluace edukačních aktivit učitele	257
Kapitola 2	Vztah žáka a učitele a možnosti jeho poznávání	260
	2.1 Některé postupy a metody poznávání interakce mezi učiteli a žáky	263
	2.2 Pozorování edukačních interakcí a projevů vztahů ve školním prostředí	265
	2.3 Dotazování ke zjišťování školních interakcí	265
	2.4 Diagnostika edukačních charakteristik školní interakce učitelů a žáků	267
	2.5 Popis dotazníků Žák o učiteli a Učitel o sobě	268
	2.5.1 Zadání dotazníků	269
	2.5.2 Vyhodnocení dotazníků	269
	2.5.3 Závěrem k výsledkům	273
Kapitola 3	Využití moderní techniky pro poznávání dovedností učitele	284
	3.1 Metoda videotrénink interakcí	285
	3.2 Principy úspěšného kontaktu	288
	3.3 Význam videonahrávky a úloha videotrenéra	294
	3.4 Způsob práce metodou VTI	295
Díl 4	Legislativa	306
Kapitola 1	Právní aspekty pedagogické diagnostiky	306
	1.1 Základní pojmy	306
	1.2 Pedagogická diagnostika užívaná učitelem a její místo v právním řádu	307
	1.3 Praktická část	310

Summary.....	319
Adresář středisek výchovné péče.....	321
Adresář pedagogicko-psychologických poraden.....	323
Adresář speciálně pedagogických center.....	329
Různorodé kontakty na užitečné organizace.....	335
Rejstřík.....	339
Rejstřík testů.....	342